

'Elk zing' Zijn lof'

Introductie van een nieuwe muziekbundel

De nieuwe muziekbundel 'Elk zing Zijn lof' is reeds in het vorige nummer van *Criterion* aangekondigd. De verwachte verschijningsdatum is D.V. 1 november. Veel belangstellenden namen alvast een kijkje op www.elkzingzijnlof.nl om een vijftal liederen te bekijken, te beluisteren en wellicht zelf te spelen.

Uitbreiding van 'Uit Sions Zalen'

De redactie van 'Elk zing' Zijn lof' heeft hetzelfde ideaal en een vergelijkbare doelstelling als de werkgroep die in 1991 'Uit Sions Zalen' het licht deed zien. De samenstellers van die bundel schreven destijds in hun 'Ten geleide':

'Een van de doelstellingen achter de totstandkoming van deze bundel is, dat het poëtisch erfgoed van de Nadere Reformatie door de reformatorische gezindte van nu herontdekt zal worden. In de praktijk grijpt men maar al te gemakkelijk naar liederen die voorhanden zijn, waarin over wezenlijke zaken aangaande de toe-eigening van het heil zeer oppervlakkig en in algemene zin gesproken wordt. Wij menen met deze bundel een bijdrage te leveren aan het uitbouwen en verdiepen van een Bijbels verantwoorde muziekcultuur in onze gezindte. Wij willen daarmee beslist niet stellen dat er buiten deze bundel geen goede liederen te vinden zouden zijn, noch dat alleen de liederen van de oude schrijvers acceptabel geacht zouden kunnen worden. (...) Het is wel zo dat het ontbreken van het lied van de Nadere Reformatie altijd een pijnlijk vacuüm in de liederenvoorraad van de gehele gereformeerde gezindte heeft betekend.'

Waar met 'Uit Sions Zalen' een aanzet gegeven is tot het vullen van dit vacuüm, gaat 'Elk zing' Zijn lof' in dat spoor verder. Veel gedichten die nog regelmatig van de kansels worden geciteerd, ontbraken nog in het zingbaar repertoire. Regels als 'Waarom was 't op mij gemunt', 'Geef mij Jezus of ik sterf', 'Eigen krachten te verachten' en

'Hoe dichter ik nader...' zijn op (nieuwe) muziek gezet. Het feit dat deze gedichten tot op de dag van vandaag bekend zijn, is een bewijs dat deze 'Tale Kanaäns' de eeuwen verduurt en weerklank vindt bij hen die het werk van Gods Geest in hun hart gevoelen.

'Elk zing' Zijn lof' wil een uitbreiding en aanvulling zijn op de bundel 'Uit Sions Zalen'. Geconstateerd kan worden dat 'Uit Sions zalen' in een deel van de gereformeerde gezindte een vaste plaats heeft verworven. De vraag naar een heruitgave van de bundel bereikte meer dan eens het Ds. G.H. Kerstencentrum.

Vooralsnog is er echter eerst voor gekozen om een nieuw repertoire aan het publiek aan te bieden. Bij de afweging om een heruitgave van 'Uit Sions Zalen' het licht te doen zien, kwam een aantal gezichtspunten naar voren dat tot dit besluit geleid heeft. Een van de redenen is, dat er behoefte is aan meer aanbod van hetzelfde of vergelijkbare genre. Ook is er vraag naar verantwoorde liederen specifiek voor het jonge kind. Daarnaast is er in de muziekcultuur in de gereformeerde gezindte meer aandacht gekomen voor andere begeleidingsinstrumenten dan orgel, zoals fluit en viool. Een letterlijke herdruk van 'Uit Sions' Zalen' zou geen recht doen aan deze behoeften. Bij een eventuele heruitgave – die we in de toekomst D.V. willen realiseren – zou een redactie de bestaande muziek naar behoefte kunnen herzien.

**'Niets is zo geschikt om het hart
hemelwaarts te voeren, dan
het zingen van heilige liederen'**

Jacob Groenewegen (1707-1780)

Oude en nieuwe liederen

Ook de bundel 'Elk zing' Zijn lof' bestaat wat de tekst betreft grotendeels uit gedichten en liederen van oudvaders, hun nazaten en geestverwanten. Johannes Groenewegen, Van Lodenstein, Revius en Schortinghuis zijn namen die ook in 'Uit Sions Zalen' voorkomen. In deze uitbreiding treft u daarnaast ook onder andere Borstius, Witsius, Ridderus, Boddaert,

Elk zing' Zijn lof

Een bundel geestelijke liederen

Sara Nevius en Saldenus aan. Uit de Engelse/puriteinse traditie zijn opnieuw liederen van Bunyan, Isaac Watts en McCheyne opgenomen. Vertegenwoordigers van de 19e eeuw zijn Da Costa, Ledebouer, Kohlbrugge, Cesar Malan en J.H. Maatjes. De brug naar de 20e eeuw wordt gevormd door enkele liederen van Ds. N.H. Beversluis.

Op één punt is de redactie afgeweken van de criteria die de samenstellers van 'Uit Sions Zalen' destijds hebben gehanteerd. Dit heeft te maken met de wens om ook repertoire voor hele jonge kinderen te bieden. Het is evident dat oudere klassieke teksten minder geschikt zijn voor deze doelgroep. Vandaar dat er ook gedichten van jonger datum zijn opgenomen in de bundel.

Hedendaagse auteurs die speciaal voor deze bundel niet eerder verschenen teksten

aanleverden, zijn E. Kooijmans, A. Korver, A.M. Brouwer-Karels en Karlo Reiziger. De teksten van D. van der Linden-van der Hoek zijn bijzonder geschikt voor het jonge kind. Gedichten van W. Droogers en vertalingen van ds. Meeuse zijn eerder gepubliceerd, met toestemming overgenomen en van (nieuwe) composities voorzien. Zeker 25 van de 130 liederen kunnen zowel wat tekst als muziek betreft gebruikt worden in de onderbouw van de basisschool.

Opzet en indeling

De bundel is opgedeeld in een aantal herkenbare thema's, wat het zoeken van liederen vergemakkelijkt. Het eerste thema is 'Gods Woord en dienst'. Daarin zijn liederen opgenomen die te maken hebben met het lezen van de Bijbel en het kerk-gaan. Daarna volgen de thema's 'Ellende', 'Verlossing' en 'Dankbaarheid'; de drie bekende stukken van de Heidelbergse Catechismus. In het thema 'Voorzienigheid' worden de werken Gods met betrekking tot het aardse leven bezongen; de rubriek 'Hemel-leven' bevat liederen waarin Gods kinderen het uitzien naar het hierna-maals verwoorden.

De 'Gebeden' zijn teksten voor diverse momenten en gemoedsgesteldheden. 'Bijbellieder' zijn meer beschrijvend van aard en hebben betrekking op verschillende Bijbelse geschiedenissen.

Daarna volgen de thema's die passen bij het kerkelijk jaar: Advent & Kerst, Passie & Pasen, Hemelvaart & Pinksteren. Afgesloten wordt met liederen voor bid- en dankdagen en het einde van het jaar. Anders dan in 'Uit Sions Zalen' zijn er geen vaderlandse liederen opgenomen.

Karakter van de liederen en de melodieën

Het karakter van de liederen is divers. Er zijn liederen voor hele jonge kinderen, maar er is ook oud-Nederlandse poëzie. Er zijn teksten van hedendaagse auteurs die qua taalgebruik dicht bij het dagelijks leven staan en er zijn gedichten die het taalkleed van de Statenvertaling hebben. Hoewel de redactie heeft geprobeerd om van het geheel van de bundel zoveel mogelijk een evenwichtig geheel te maken, kunnen de verschillen tussen liederen groot zijn wat taalgebruik en niveau betreft.

Datzelfde geldt voor de muziek. Er zijn heel bekende, bestaande melodieën gebruikt, er zijn eenvoudige wijzen gecomponeerd en er is veel nieuwe muziek geschreven. Een belangrijk criterium voor het selecteren van de muziek was dat de melodie makkelijk in het gehoor moet liggen. Elk lied is geschikt om met begeleiding vrijwel direct mee te zingen. De componis-

Voorbeeld van een eenvoudig lied

Schepper van het leven

Tekst: A. Korver

Melodie: Rien Donkersloot

Hee-re God, Gij zijt Schep-per van het le-ven. U gaf op Uw tijd

ons een kind-je, Heer'. Mag het, U ter eer, eeu-wig voor U le-ven?

Speciaal voor het jonge kind zijn er liederen opgenomen met heel eenvoudige teksten. Mw. A. Korver, kleuterleerkracht op de Petrus Dathenuschool te Hilversum, schreef deze tekst. Het lied kan gezongen worden bij de geboorte van een broertje of zusje. In de bundel is het lied afgedrukt met een klavierzetting en een instrumentale tegenstem. De muziek is van Rien Donkersloot.

Klassieke teksten

ten die de bewerkingen maakten, hebben ernaar gestreefd de muziek nauw te laten aansluiten bij de betekenis van de tekst.

Diversiteit in moeilijkheidsgraad in de muziek is op verschillende manieren aangebracht. Er zijn zettingen die geschikt zijn voor een klavierinstrument, waarbij rekening is gehouden met de beginnende speler. Ook zijn er zettingen die geschikt zijn voor kooruitvoering en voor de meer gevorderden. De verschillende componisten hebben ieder ook hun eigen stijl in de muziek laten doorklinken.

Om het samen spelen en zingen te bevorderen zijn bij veel zettingen instrumentale of vocale tegenstemmen genoteerd. Ook in deze tegenstemmen zit veel variatie in niveau: zowel de jonge blokfluiters als de ervaren cellisten kan iets van zijn/haar gading vinden.

Al deze verschillende varianten maken het voor de gebruiker mogelijk om in de uitvoering keuzes te maken. Om die reden is er geen niveauaanduiding aangebracht bij de liederen. Of een lied makkelijk of moeilijk is, hangt van verschillende factoren in de uitvoering af en niet alleen van de notatie van de partituur. Het is de overtuiging en de ervaring van de redactie dat samen muziek maken een bijzonder verbindende uitwerking heeft en bijdraagt aan gemeenschapszin.

www.elkzingzijnlof.nl

Nieuwe melodieën kunnen pas bekend worden als ze gebruikt worden. De drempel om ze te gaan gebruiken is zo laag mogelijk gemaakt door de realisatie van een ondersteunende website. De eigenaar van de bundel treft tegenover de titelpagina een etiket aan met een unieke code. Deze code verschaft toegang tot geluidsbestanden die digitaal zijn af te spelen. Van elk lied is een versie zonder bewerking en een versie mét bewerking te horen. Op de website wordt ook de tekst gepresenteerd en van de enkelvoudige melodie is het notenbeeld opgenomen.

Geestelijke liederen

'Elk zing' Zijn lof' is een bundel geestelijke liederen. Een deel van de teksten is beschrijvend en beschouwend, maar een groot deel is geschreven vanuit de bevinding van Gods volk. De dichters hebben woorden gegeven aan het werk van Gods Geest dat zij in hun hart gewaar werden. En omdat de Heilige Geest altijd – ook in de 21^e eeuw – hetzelfde werkt, kunnen deze woorden herkenning oproepen. Het zingen van geestelijke

Heel bewust is er veel ruimte gegeven aan klassieke teksten die regelmatig van de kansel geciteerd worden. De volgende teksten zijn bij verschijning van de bundel voortaan te zingen:

Bij 't openslaan van 't Boek der boeken, gedenk, o christen, dag aan dag, dat, wie dat Woord wil onderzoeken, geen eigen licht vertrouwen mag.

(Da Costa)

Hoe dichter ik nader, aan 't huis van mijn Vader,
hoe sterker ik hijg naar d' eeuwige woning,
het feest van mijn kroning en 't eind van de krijg.

(Van Alphen)

't En zijn de Joden niet, Heer' Jesu, die U kruisten, (...)
Ik ben 't o Heer' ik ben 't die U dit heb gedaan,

(Revius)

O eeuwigheid, kom ras. Och, dat ik bij u was!

('d Orville)

Waarom hebt Gij mij verkoren? Waarom was 't op mij gemunt?
Daar er duizend gaan verloren, die Gij geen ontferming gunt?

(Boddaert)

Roem, wereld, uw schatten! Gij kunt niet bevatten, hoe rijk ik wel ben.
'k Heb alles verloren, maar Jezus verkoren, Wiens rijkdom ik ken.

(Van de Kastele)

Als onder 't heilig recht de ziele niet meer vecht, maar billijkt 't zondeloos
(...)

Toch wordt verloren gaan door God niet toegestaan. Hier wordt
de Zoon gekust, (Pothoven)

Ik vrees dat ik nog alles mis, en dat mijn werk geen waarheid is.

(Groenewegen)

liederen is een genademiddel dat gebruikt mag worden om het hart te verheffen tot God. Om het in de woorden van Van Lodenstein te zeggen: 'Het is zeldzaam te bemerken wat de dichtkunst in het algemeen op des mensen hart vermag. Het maakt het gemoed wonderlijk gaande en voert door dat middel de zaak zelf diep in het hart. (...) Het heeft de Heilige Goddelijke Majesteit behaagd dikwijls haar geheimenissen op zo een wijze aan het schepsel voor te dragen.' Het is de wens van de samenstellers dat de uitgave van deze bundel dit grote doel mag dienen. Deze wens is uitgedrukt in de titel die is genomen uit de berijmde psalm 48 vers 1.

*De HEER is groot; elk zing' Zijn lof
in Salems stad en tempelhof,
waar onze God, bij zuiv're tonen
op Zijnen heil'gen berg wil wonen.*

'Elk zing' Zijn lof'

in vraag en antwoord

De uitgave van een nieuwe muziekbundel kan allerlei vragen oproepen. In de 'Inleiding' geeft de redactie een verantwoording van de doelstelling en gemaakte keuzes. Op een aantal andere vragen wordt in dit artikel ingegaan.

Waarom niet gekozen voor een heruitgave van 'Uit Sions Zalen'?

Het is niet uitgesloten dat die heruitgave er D.V. nog komt, echter bleek een letterlijke herdruk op dit moment niet de meest gewenste optie. De samenstellers beschikten over een groeiend repertoire aan liederen van vergelijkbaar genre dat wachtte op uitgave. Vandaar dat er eerst gekozen is voor een uitbreiding.

Nog meer van die oud-Nederlandse teksten; dat is toch niet meer van deze tijd? Jongeren van nu begrijpen die taal toch niet meer?

Het lied van de Nadere Reformatie is wat inhoud betreft tijdloos. Gods Geest werkt nog steeds op dezelfde wijze en Gods kinderen vinden herkenning in die oude gedichten. Inderdaad is de taal wat verouderd, maar het zingen van deze teksten kan juist meehelpen om het Oud-Nederlandse taalkleed begrijpelijk te houden. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we vervreemden van het taalgebruik uit de tijd van de Statenvertaling?

Sommige liederen zijn wel erg plastisch. Woorden als 'tranenplassen, speeksel, bloedbedropen en puisten' passen toch niet in een lied? Dat zouden we nu nooit meer zo zeggen.

Elke tijd draagt zijn eigen cultuur en dat geldt ook voor onze tijd. Dergelijke liederen zijn geschreven in een tijdperk dat er geen beeldcultuur was. Door middel van het woord werd de verbeelding opgewekt. De redactie heeft teksten die zonder toelichting niet te begrijpen zijn, niet opgenomen. Hier en daar zijn kleine aanpassingen aan de tekst gedaan, waarbij ernaar gestreefd is om de oorspronkelijke tekst recht te doen. Als we het taalkleed van de 21-eeuwse gebruiker echter als criterium zouden hanteren, was de bundel heel dun geworden. Tot op zekere hoogte mag het best een uitdaging voor de gebruiker zijn om de cultuurkloof te overbruggen. Er zijn nu eenmaal teksten bij van vierhonderd jaar geleden.

De hedendaagse gedichten die zijn opgenomen, passen toch niet tussen die oud-Nederlandse teksten?

Het was inderdaad een lastige opgave voor de samenstellers om enerzijds voldoende aanbod voor de jonge gebruiker in de bundel op te nemen en tegelijkertijd een zekere eenheid met de oud-Nederlandse teksten te behouden. Geprobeerd is om weg te blijven van populair taalgebruik. Desondanks is er inderdaad sprake van een diversiteit in het repertoire. De kracht van deze diversiteit is dat er in gezinnen met kinderen in verschillende leeftijden uit dezelfde bundel gezongen kan worden. Inhoudelijk is er gestreefd naar een evenwichtige eenheid.

Zijn die zettingen niet veel te moeilijk; is dit niet iets voor alleen liefhebbers?

Er zijn inderdaad zettingen bij die, zeker met de volledige bewerking, voor de gemiddelde gebruiker enige oefening vereisen. Het is daarom goed te beseffen dat de liederen ook zonder volledige bewerking goed zijn te zingen. Vandaar dat op de website een eenvoudige én een volledige uitvoering te horen is. Een eenvoudig kinderlied kan enkelstemmig door kleuters worden gezongen en door oudere

Elk zing' Zijn lof

Een bundel geestelijke liederen

Met de bundel *Elk zing' Zijn lof* krijgen school en gezin de beschikking over een repertoire van geestelijke liederen met bevindelijke inhoud. De bundel bevat bekende gedichten uit het erfgoed van de Nadere Reformatie waarvan sommige voor het eerst op muziek zijn gezet, maar ook teksten van jongere datum.

De liederen zijn te zingen op aansprekende melodieën en veelal genoteerd met een instrumentale begeleiding of vocale tegenstem.

Een deel van de liederen is geschikt voor het jonge kind. Andere zettingen zijn ook bruikbaar voor verenigingen of muziekgroepen.

De bundel wordt ondersteund met geluidsbestanden via de website www.elkzingzijnlof.nl.

Deze uitgave verschijnt in samenwerking met het Ds. G.H. Kerstencentrum

Vanaf 1 november D.V. is deze bundel verkrijgbaar in de boekhandel.

kinderen met instrumentele bewerking worden uitgevoerd. Vanwege de verschillende mogelijkheden die de zettingen bieden, is er daarom geen niveau-aanduiding bij gezet. Met gebruik van de digitale geluidsbestanden op de website is vrijwel elk lied direct mee te zingen.

Trompet en hoorn

Veel gedichten zijn geschreven vanuit een geestelijke goedmoedigheid van Gods kinderen. Dat kun je toch niet zomaar zingen?

Zeker. Het gaat hier om geestelijke liederen die niet zonder nadenken gezongen zouden mogen worden. En juist degene die nadenkt bij wat er gezongen wordt, zal vaak met schroom de woorden op de lippen nemen. Overigens geldt dat ook voor het zingen van psalmen en het lezen uit de Bijbel, het bidden van het Onze Vader en andere geestelijke zaken. Dit is echter voor de redactie geen reden geweest om bepaalde teksten buiten de selectie te houden. Juist de diepgang van de teksten kan aanleiding zijn om met de kinderen thuis of de leerlingen op school in gesprek te gaan over de inhoud.

Waarom zijn er geen bekende liederen opgenomen in de bundel?

Er is wel gebruikgemaakt van bekende melodieën zoals 'Op bergen en in dalen' en ' 't Is middernacht'. Ook zijn er bekende teksten opgenomen zoals 'Hoe dichterbij ik nader,

aan 't huis van mijn Vader' en ' 't En zijn de Joden niet, Heer' Jesu die U kruisten'. In de combinatie van tekst en muziek zijn alle liederen - op één na - nog niet eerder zo verschenen. Het was namelijk niet de bedoeling om een bloemlezing van bestaande liederen uit te geven, maar juist om een nieuw repertoire te bieden.

Heel mooi die website, maar zonder internet kun je de muziek dus niet beluisteren ...

Inderdaad. Er is voor gekozen om de geluidsbestanden via internet beschikbaar te maken voor degene die de bundel in eigendom hebben. We hebben het voornemen om deze bestanden ook op CD uit te brengen. Voor een klein bedrag kan de muziek dan ook op andere apparaten of in de auto beluisterd worden.

Ik mis een bepaald lied en een ander lied vind ik niet in de bundel passen.

Dat dit opgemerkt zal worden, zal ongetwijfeld het geval zijn: zoveel hoofden, zoveel zinnen. Het samenstellen van een muziekbundel is - zeker binnen het versnipperde kerkelijk leven in Nederland - een hachelijke onderneming. Desondanks zijn de samenstellers van mening dat er met de uitgave van deze bundel een evenwichtige en samenhangende hoeveelheid nieuw repertoire wordt geboden, waarvan we wensen dat deze breed ingang zal vinden. De keuze voor het gebruik van een lied is aan de gebruiker.

Wie zijn de mensen achter de bundel?

Het samenstellen van de bundel is gedaan door het driemanschap Martijn den Haan, Adrie van Manen en Korstiaan Karels. Den Haan en Van Manen zijn beiden leerkracht op de Eben Haëzerschool te Rhenen en vormden de redactie. Karels was tot enkele jaren geleden hun collega en is nu werkzaam bij het Ds. G.H. Kerstencentrum; hij verzorgde de projectcoördinatie. Daarnaast zijn verschillende vrijwilligers betrokken bij het schrijven van teksten. Het leeuwendeel van de lay-out van het notenschrift en de correcties is verzorgd door Dicky Wessels.

Aan de zettingen werkten o.a. mee: Chiel Jan van Hofwegen, Dick Sanderman, Leander van der Steen, Gerben Budding, Gerard de Wit, Euwe de Jong, Henk C. de Gelder en Martien van der Zwan.

Samenspelen

Meerhandig spel